

Пузіков Дмитро Олегович —

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України

Коло наукових інтересів: педагогічне прогнозування, моделювання й проектування, освітні інновації, інноваційний розвиток закладу загальної середньої освіти, компетентнісний підхід в освіті, методика навчання суспільствознавчих дисциплін.

e-mail: dmitp@ukr.net

DOI 10.32405/2411-1317-2018-3-67-74

УДК 373.5.014;303.444:005.412

ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: РІВЕНЬ УЧИТЕЛЯ

У статті розглядаються теоретико-методичні, організаційні та інформаційні аспекти участі вчителя (педагогічного працівника) у функціонуванні системи прогнозування розвитку загальної середньої освіти. Обґрунтовано значення прогностичної діяльності сучасного вчителя в контексті його професійного саморозвитку, здійснення ним самоменеджменту, участі в прогнозуванні розвитку закладу загальної середньої освіти. Визначено основні завдання вчителя як суб'єкта прогнозування розвитку загальної середньої освіти. На основі аналізу наукової літератури визначено поняття, розкрито та обґрунтовано компонентний склад прогностичної компетентності сучасного вчителя. Окреслено шляхи підготовки сучасного вчителя до прогнозування розвитку загальної середньої освіти. Визначено перспективи подальших досліджень, що пов'язані з розробленням, апробацією та впровадженням теоретико-методичного забезпечення формування прогностичної компетентності майбутнього вчителя в закладі вищої освіти, розвитку її у вчителя в процесі підвищення його кваліфікації, а також у системі внутрішньошкільної науково-методичної роботи.

Ключові слова: учитель; загальна середня освіта; розвиток; освітньо-педагогічне прогнозування; прогнозування вчителем розвитку загальної середньої освіти.

Постановка проблеми. Вироблення, оприлюднення й втілення обґрунтованих освітніх прогнозів є однією з важливих організаційно-педагогічних умов оптимального розвитку системи загальної середньої освіти, а також її успішного реформування на сучасному етапі. Надійність цих освітніх прогнозів, ефективність утілення їх залежать від готовності суб'єктів освітньої діяльності до прогнозування розвитку загальної середньої освіти, наявності необхідного теоретико-методичного забезпечення.

Оскільки вагому роль у здійсненні освітньо-педагогічного прогнозування за вказаним напрямом відіграватиме вчитель, постає проблема теоретико-методичного забезпечення прогностичної діяльності вчителя в контексті прогнозування розвитку загальної середньої освіти. Вирішення цієї проблеми тісно пов'язано з вивченням інших проблем прогнозування розвитку загальної середньої освіти, а саме: виробленням і впровадженням теоретико-методичного забезпечення прогнозування розвитку загальної середньої освіти; підготовкою суб'єктів прогностичної діяльності до здійснення прогнозування розвитку загальної середньої освіти; організацією та коор-

5. Пузіков Д.О. Модель прогнозування розвитку загальноосвітнього навчального закладу в системі внутрішньошкільної методичної роботи / Д.О. Пузіков // Український педагогічний журнал. – 2016. – № 4. – С. 86 - 93.
6. Пузіков Д.О. Теоретична модель прогнозування розвитку загальної середньої освіти / Д.О. Пузіков. // Український педагогічний журнал. – 2017. – № 4. – С. 128 - 137.
7. Топузов О.М. Дидактична прогностика в контексті теоретико-методичного забезпечення створення сучасного підручника / О.М. Топузов // Проблеми сучасного підручника зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. О.М. Топузов]. – К. : Педагогічна думка, 2014. – Вип. 14. – С. 12 - 20.
8. Топузов О.М. Педагогічна прогностика: теоретико-методична основа прогнозування розвитку педагогічних наук і педагогічної практики / О.М. Топузов // Рідна школа. – 2014. – № 7. – С. 32 - 38.

References

1. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" vid 05.09.2017 # 2145-VIII // Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy. – 2017. – # 38 – 39. – St. 380.
2. Onyshchuk L.A. Kontsepsiia prohnozuvannia rozvytku zahalnoi serednoi osvity / L.A. Onyshchuk. – K.: Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy, Pedahohichna dumka, 2016. – 36 s.
3. Puzikov D.O. Elektronnyi posibnyk yak zasib pidhotovky sub'ektiv osvithoi diialnosti do prohnozuvannia rozvytku zahalnoi serednoi osvity / D.O. Puzikov // Problemy suchasnoho pidruchnyka zb. nauk. prats / [red. kol. ; holov. red. O.M. Topuzov]. – K. : Pedahohichna dumka, 2018. – Vyp. 20. – S. 339 – 350.
4. Puzikov D.O. Metodyka pidhotovky sub'ektiv osvithoi diialnosti do zastosuvannja teoretychnoi modeli prohnozuvannia rozvytku zahalnoi serednoi osvity / D.O. Puzikov. // Ukrainyskiy pedahohichnyi zhurnal. – 2018. – № 2. – S. 75 - 82.
5. Puzikov D.O. Model prohnozuvannia rozvytku zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu v systemi vnutrishnoskylnoi metodychnoi roboty / D.O. Puzikov // Ukrainyskiy pedahohichnyi zhurnal. – 2016. – № 4. – S. 86 - 93.
6. Puzikov D.O. Teoretychna model prohnozuvannia rozvytku zahalnoi serednoi osvity / D.O. Puzikov. // Ukrainyskiy pedahohichnyi zhurnal. – 2017. – № 4. – S. 128 - 137.
7. Topuzov O.M. Dydaktychna prohnostyka v konteksti teoretyko-metodychnoho zabezpechennja stvorennja suchasnoho pidruchnyka / O.M. Topuzov // Problemy suchasnoho pidruchnyka zb. nauk. prats / [red. kol. ; holov. red. O.M. Topuzov]. – K. : Pedahohichna dumka, 2014. – Vyp. 14. – S. 12 - 20.
8. Topuzov O.M. Pedahohichna prohnostyka: teoretyko-metodychna osnova prohnozuvannia rozvytku pedahohichnykh nauk i pedahohichnoi praktyky / O.M. Topuzov // Ridna shkola. – 2014. – № 7. – S. 32 - 38.

Пузіков Д. О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідуючий відомом інновацій і стратегій розвитку освіти Інститута педагогіки НАПН України

ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ: УРОВЕНЬ УЧИТЕЛЯ

В статье рассматриваются теоретико-методические, организационные и информационные аспекты участия учителя (педагогического работника) в функционировании системы прогнозирования развития общего среднего образования. Обосновано значение прогностической деятельности современного учителя в контексте его профессионального саморазвития, осуществления им самоменеджмента, участия в прогнозировании развития заведения системы общего среднего образования. Определены основные задания учителя как субъекта прогнозирования развития общего среднего образования. На основе анализа научной литературы дано определение понятия, раскрыто и обосновано компонентный состав прогностической компетентности современного учителя. Очерчено пути подготовки учителя к прогнозированию развития общего среднего образования. Определены перспективы последующих исследований, связанных с разработкой, апробацией и внедрением теоретико-методического обеспечения формирования прогностической компетентности будущего учителя в высшем учебном заведении, развития ее у учителя в процессе повышения его квалификации, а также в системе внутришкольной научно-методической работы.

Ключевые слова: учитель; общее среднее образование; развитие; образовательно-педагогическое прогнозирование; прогнозирование учителем развития общего среднего образования.

Puzikov D., Candidate of Pedagogical Sciences, Docent, Head of the Innovations and Education Development Strategies Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine

PREDICTION OF THE DEVELOPMENT OF GENERAL SECONDARY EDUCATION: TEACHER LEVEL

The article deals with theoretical, methodological, organizational and informational aspects of the participation of a teacher (pedagogical worker) in the functioning of the system of prediction of the development of general secondary education.

The significance of the prognostic activity of a modern teacher in the context of his professional self-development, self-management is substantiated. It is indicated on the leading role of a trained teacher in the organization and realization of prediction of the development of general secondary education at the level of the structural unit of school (cyclic commission, methodological association of teachers, department, etc.), institution of general secondary education in general. The main tasks of a teacher as a subject of prediction of the development of general secondary education are determined (collection and dissemination of primary predictive information on the relevant objects of prediction, direct participation in the development of educational predictions, implementation of the results of prediction of the development of general secondary education (recommendations, plans, programs, models of development of general secondary education and its components, created on the basis of predictions); keeping, analysis and application of secondary predictive information (about the course and the results of prediction of the development of educational objects for prior periods).

On the basis of analysis of scientific literature, the concept is defined, the components of the prognostic competence of a modern teacher are determined and substantiated, namely: value-motivational (values, motives, goals of prognostic activity in the system of general secondary education), cognitive (knowledge of the theory, methodology, methods of educational-pedagogical prediction), operational-activity component (skills, practical experience of predicting activity in the field of education).

The ways of preparing a modern teacher for predicting the development of general secondary education are outlined. The prospects for further research related to the development, approbation and implementation of theoretical and methodological support for the formation of the prognostic competence of a future teacher in a higher educational institution, its development in a teacher in the process of raising his/her qualification, as well as in the system of in-school science and methodical work, are determined.

Key words: teacher; general secondary education; development; educational and pedagogical prediction; prediction of the development of general secondary education by a teacher.

